

Utbildningsnämnden

Skolval 2015

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Andelen föräldrar som fick den skola de valt i första hand till höstterminen 2015 var 88 procent. Det är lägre än tidigare år, vilket hänger samman med att söktrycket ökat till två kommunala skolor i årskurs 7, där inte alla har fått plats.

Enkätundersökningen riktad till föräldrar som gjort skolval visar att föräldrar i hög grad är nöjda med den information som de fått inför valet. De kanaler som används tycks fungera väl. Enkätundersökningen har gett underlag som kommer att användas för att utveckla informationen till nästa skolval. Fler än tidigare tycker också att valet gick enkelt att genomföra rent praktiskt på webben. Kommentarer visar att en del föräldrar tycker att det är otydligt hur urvalet går till om en skola inte kan ta emot alla sökande.

Utbildningsenheten har redan tillsammans med Välfärd skola, det vill säga de kommunala skolornas organisation, inlett ett arbete för att utveckla informationen till nästa år så att föräldrarna verkligen uppfattar att reglerna tillämpas lika på alla skolor.

Enkätundersökningen visar att föräldrar använder flera olika källor för att få information inför valet av skola. Erfarenheter från vänner och bekanta och skolans närhet till bostaden är det som föräldrar i allra högst grad tycker är viktigt, men de flesta kompletterar den informationen med annat underlag. Föräldrar tycker i ganska hög grad att information om prov- och betygsresultat och resultat från kundundersökningar är viktiga. Föräldrar i Fisksåtra är de som i allra högst grad använder och sätter värde på dessa källor.

Ärendet

Ärendet handlar om skolvalet till förskoleklass och grundskola hösten 2015. Inledningsvis redovisas statistik som visar hur många elever som fått sitt förstahandsval tillgodosett.

Därefter redovisas resultat från en enkätundersökning riktad till föräldrar som valt skola för sitt barn till hösten 2015. Enkäten skickades i mars 2015 per e-post till hälften av föräldrarna som gjort ett skolval. Efter två påminnelser hade totalt 565 föräldrar svarat, vilket är 52 procent av dem som fick enkäten. En bortfallsanalys visar att föräldrar i alla kommundelar är väl representerade i svaren. En majoritet av föräldrarna som svarat, 61 procent, hade valt till förskoleklass. 27 procent hade valt till åk 7.

Andelen som fick skolan de valt i förstahand

Andelen föräldrar som fick den skola de valt i förstahand till höstterminen 2015 var 88 procent. Det är en tydlig minskning jämfört med tidigare år. Utbildningsnämndens målnivå på 95 procent nåddes därmed inte år 2015.

I lägre årskurser fick elever i högre grad den skola föräldrarna valt i förstahand. Av dem som sökte till förskoleklass fick 96 procent sitt förstahandsval, men i årskurs 7 var andelen 73 procent, vilket är en minskning från 83 procent föregående år. Minskningen jämfört med tidigare år beror på nedgången i årskurs 7.

Denna statistik omfattar de som är så kallade ”måste-väljare”, det vill säga det är barn som ska börja förskoleklass eller går på en skola som inte har någon högre årskurs. Många elever som börjar i fristående skolor byter till den fristående skolan vid annat tillfälle och de ingår därför inte i denna statistik. Det är till exempel vanligt att elever börjar som börjar i fristående skola byter till höstterminen i årskurs 6, trots att skolan de gått på har årskurs 6. Skolbytet anmäls i kommunens system, men urvalsprocessen om antalet sökande är fler än antalet platser hanteras av den fristående skolan och inte kommunens system.

Det är relativt få ”måste-väljare” som har sökt de stora fristående skolorna Engelska skolan och Kunskapsskolorna i årskurs 7, totalt 24 elever och av dem fick ingen elev plats.

Jämfört med året innan har några stora kommunala skolor fått en tydlig ökning i antal sökande. Det gäller framförallt Eklidens skola, dit 344 elever sökte i årskurs 7, vilket är en ökning från 228 elever föregående år. Även Myrsjöskolan fick ett ökat antal förstahandssökande, 180 elever jämfört med 124 föregående år. Dessa skolor har inte kunnat ta emot alla förstahandssökande (64 respektive 72 procent fick plats), vilket är den huvudsakliga förklaringen till nedgången av andelen totalt.

Tabell 1 Val till förskoleklass och grundskola i Nacka (Fr.o.m.2010 redovisas enbart val för dem som måste göra ett val då eleven ska börja förskoleklass eller elevens skola saknar högre årskurs.)

Val till höstterminen	Antal skolval	Andel (%) elever som erhållit sitt förstahandsval
2004	2 150	96
2005	2 206	94
2006	2 225	95
2007	2 267	95
2008	2 313	93
2009	2 377	97
2010	2 008	97
2011	2 106	95
2012	2 049	92
2013	2 348	93
2014	2 349	92
2015	2 206	88

Resultat i enkätundersökning till föräldrar

Var ligger skolan i förhållande till bostaden?

Sju av tio föräldrar valde i första hand den skola som ligger närmast bostaden och som har den aktuella årskursen. Det är lika många som i undersökningen som genomfördes 2014. I Fisksätra är det vanligare att välja en annan skola än den närmaste – där valde fyra av tio den närmaste.

De flesta valde en skola i den egna kommundelen. Att välja en skola i en annan kommundel är vanligast i Fisksätra, där många valde en skola i Saltsjöbaden. Även i Älta och Saltsjöbaden var det förhållandevis vanligt att välja en skola i en annan kommundel. Mönstret är likartat som föregående år, men det är fler som valt en skola utanför den egna kommundelen i Fisksätra och Älta än förra året. I jämförelsen behöver man beakta att kommundelarna är olika stora.

Tabell 2 Var ligger skolan som du valde i första hand?

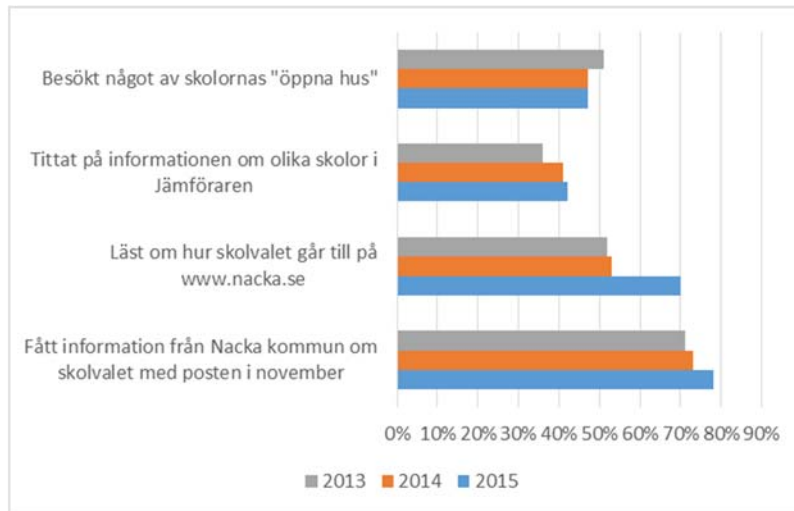
		Barnet är folkbokfört i				
		Boo	Fisksätra	Saltsjö- baden	Sicklaön	Älta
Skolan vald i förstahand ligger i	Boo	96%	0%	0%	1%	1%
	Fisksätra	0%	15%	0%	0%	0%
	Saltsjö- baden	0%	59%	88%	0%	0%
	Sicklaön	3%	22%	9%	98%	26%
	Älta	0%	0%	0%	0%	72%
	Utanför Nacka	1%	4%	3%	1%	1%
Antal svar		205	27	58	185	81

Information inför skolvalet

Inför skolvalet fick föräldern i november ett brev med kort information om hur valet skulle gå till och var det fanns information om skolorna. Sju av tio föräldrar hade läst på www.nacka.se om hur skolvalet går till. Föräldrar kan också hitta information om skolor och jämföra skolornas kvalitet i webbverktyget Jämföraren. 42 procent hade gjort det. Mest aktiva när det gällde att använda informationen i Jämföraren var föräldrar i Fisksätra, vilket även gällt tidigare år.

Hälften av föräldrarna hade besökt någon skolas informationsmöte, som ofta kallas öppet hus.

Figur 1: Andel föräldrar som använt olika informationskällor (andel ja-svar)

Föräldrar som hade använt nacka.se och Jämföraren tycker i hög grad att de var bra. Hela 95 procent tycker att de var mycket eller ganska bra.

I de öppna svaren om Jämföraren skriver några att det är bra att få en samlad bild och att se flera skolor parallellt. Några uttrycker att de skulle vilja ha fler aspekter, och andra att det är svårt att veta vad som ligger bakom redovisade skillnader. Några skriver att det saknades data för en del skolor utan att det fanns någon förklaring. Om en skola har litet antal svar, låg svarsfrekvens eller inte deltagit i undersökningen anges "Ingen data", vilket framgår av förklaringen till måtten. Utbildningsenheten kommer att försöka göra detta tydligare, eftersom dessa föräldrar inte uppmärksammat det, och eventuellt ta fram ett alternativ till "Ingen data".

På frågan om de saknade något i informationen svarar 17 procent ja. Nästan en tredjedel av svaren handlar om att man saknat information om hur urvalet går till om en skola inte kan ta emot alla sökande. Detta är en ny frågeställning som inte tagits upp i de öppna svaren tidigare år. Utbildningsenheten kommer att se över informationen på webben gällande urval.

Andra frågor som flera tar upp är hur man väljer inriktning på en skola som t.ex. har både Montessoriklass och traditionell pedagogik. I tidigare enkäter har fritidshemmet varit ett ämne där många saknat tillräcklig information. Fritidshem nämns fortfarande men i mycket mindre utsträckning än tidigare år vilket är glädjande.

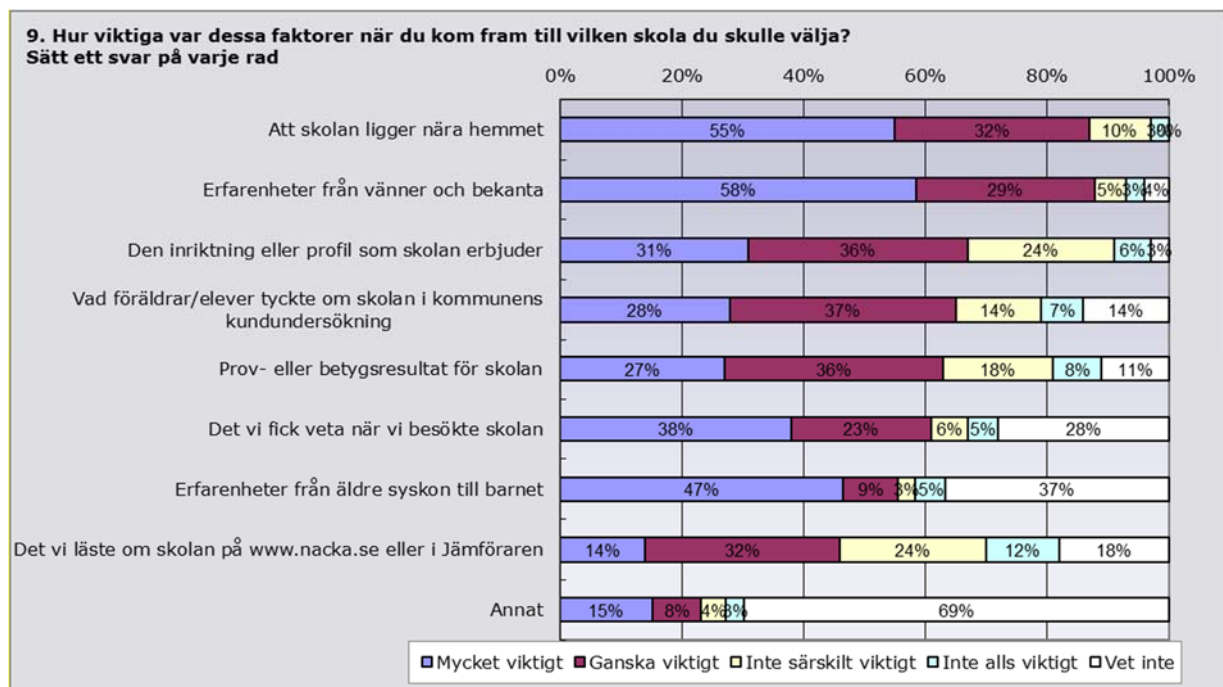
Faktorer som är viktiga i valet av skola

Föräldrar fick ta ställning till hur viktiga olika faktorer var vid valet av skola. De faktorer som hamnar allra högst är att skolan ligger nära hemmet och erfarenheter från vänner och

bekanta. Även skolans profil är viktig tycker många. Fisksätrabor svarar i mindre grad än andra att det är viktigt att skolan ligger nära.

Två av tre föräldrar tycker att prov- och betygsresultat och resultat i kundundersökning var viktiga för valet. Föräldrar i Fisksätra anser liksom föregående tidigare år i högre grad än boende i andra kommuner att kundundersökning respektive prov- och betygsresultat är viktiga. Lika många tycker att det som framkom på öppet hus var en viktig faktor.

Figur 2 Föräldrar 2015 om olika faktorer betydelse för skolvalet

Genomförandet av skolvalet i Nacka24

När det gäller själva genomförandet av valet på webben tycker 87 procent av föräldrarna att webbsidan Nacka 24 var mycket eller ganska lätt att använda, en ökning från 80 procent förra året.

Synpunkterna gäller bland annat inloggning och att programmet känns otidsenligt och att skolvalsprocessen upplevs som otydlig och rörig. Utbildningsenheten har precis påbörjat ett arbete med att se vilka alternativ till skolvalssystem som finns på marknaden.

Färre behövde kontakta kommunen för att få hjälp i genomförandet av skolvalet, 16 procent, en minskning från 21 procent förra året. De flesta, 56 procent, kontaktade kommunens kontaktcenter. De flesta av dessa behövde hjälp med inloggning.

Konsekvenser för barn

Redovisningen gäller val av grundskola. En sambandsanalys visar att elever som går i den skola de vill är i högre grad nöjda med sin skola. Att kunna påverka vilken skola man går i förefaller alltså vara viktigt för hur man upplever sin skoldag.

Utbildningsenhetens kommentar

Minskningen av andelen som fick sitt förstahandsval av skola är tydlig. Nedgången hänger samman med att söktrycket har ökat till två stora kommunala skolor i årskurs 7. Att hantera stora svängningar i söktryck är en utmaning för skolorna. Samtidigt är en hög ambition i att möta valen viktig för att upprätthålla en hög grad av valfrihet och i förlängningen också nöjda föräldrar och elever.

Resultatet visar också på vikten av att alla skolor är attraktiva för Nackas föräldrar och elever. Utbildningsenhetens uppföljning visar att kvaliteten är hög i skolorna i kommunerna, och skillnaderna mellan skolorna i andelen nöjda föräldrar och elever samt i elevresultat är relativt små. Den höga nivån måste hela tiden säkras och vidareutvecklas, och nya skolor som startar behöver hålla en hög kvalitet för att bli attraktiva skolor.

Till flera fristående skolor är det idag lång kö. Det innebär också att det är svårt för nyinflyttade till kommunen att få plats på dessa skolor om de inte ställt barnen i kö i förväg. Detsamma gäller nyanlända elever vars valfrihet blir begränsad när få skolor har lediga platser.

Om en kommunal skola har fler sökande än platser får skolan göra urval med hänsyn till närhet och ska då ta hänsyn till elevernas skolväg. I skollagen står det att ”En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet. Kommunen får annars frångå elevens vårdnadshavares önskemål endast om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.” Det är rektor för skolan som avgör vilka sökande som får plats. De fristående skolorna får göra urval enligt de urvalsprinciper som skolan fått godkända av Skolinspektionen, oftast kötid och syskonförtur.

Flera föräldrar skriver att det har varit otydligt vilka regler som gäller om antalet sökande är fler än antalet platser. Utbildningsenheten har redan tillsammans med Valfärd skola, det vill säga de kommunala skolornas organisation, inlett ett arbete för att utveckla informationen till nästa års skolval så att föräldrar verkligen uppfattar att reglerna tillämpas lika på alla skolor.

Utbildningsenheten menar att det finns fördelar med en gemensam kö för kommunala och fristående skolor och samma regler vid antagning. Skolkostnadsutredningen har fått ett tilläggsdirektiv som gäller att utreda om kommunerna ska ta över antagningen till fristående

skolor, och eventuellt andra lösningar för antagningen. Utredningen ska lämna förslag i mars 2016.

Informationen på www.nacka.se har utvecklats stegvis de senaste åren. Jämföraren har sedan två år en ny mer användarvänlig utformning och design och guidar föräldrar i vilka skolor som finns, vad de erbjuder och vilken kvalitet de har. Det är glädjande att enkätundersökningen visar att föräldrar i hög grad är nöjda med den information som de fått inför skolvalet. De kanaler som används tycks fungera väl. Fler än tidigare tycker också att valet gick att enkelt genomföra rent praktiskt på webben.

Enkätundersökningen ger signaler på sådant som är viktigt att utveckla i informationen på webben och som kommer att beaktas till nästa skolval. För att förbättra informationen om fritidshemmet kommer Jämföraren att utökas med uppgifter om fritidshem.

Utbildningsenheten har precis påbörjat ett arbete med att se vilka alternativ till skolvalssystem som finns på marknaden

Enkätundersökningen visar att föräldrar i hög grad använder flera olika källor i valet av skola. Utbildningsenheten tycker att det är värt att notera att föräldrar i Fisksätra är särskilt aktiva inför skolvalet när det gäller att ta del av olika källor inför skolvalet. Föräldrarna i Fisksätra tycker i högre grad än andra att kundundersökning och prov- och betygsresultat är viktiga inför valet. Det är också Fisksättras föräldrar som i högst grad väljer en annan skola än den närmaste. I den nyligen publicerade OECD rapporten *Improving Schools in Sweden: An OECD Perspective* skriver OECD¹ att föräldrar som tillhör minoriteter kan ha sämre tillgång till information inför skolval. Många föräldrar i Fisksätra har utländsk bakgrund, men undersökningen ger alltså inte stöd för att de skulle ta del av information i mindre grad, utan de är tvärtom mer aktiva. En viss reservation bör dock göras för att det finns ett bortfall i undersökningen. Att alla föräldrar i Nackas system måste göra ett skolval kan också bidra till att fler använder den information som finns.

Carina Legerius
Utvärderingsexpert

Maria Mickelin
Kommunikatör

Lotta Valentin
Enhetschef

¹ “Less affluent parents or parents from minorities may exercise choice less because they have less access to information or lower-quality information. Information is a key component in school choice, and it is essential to collect and analyze available information to make an optimal decision.”